

Posudek na diplomovou práci
Svitaly Izmaylové
Asymetrie výrazových prostředků mezi češtinou a ruštinou.
Problematika odborného překladu.
ÚBS FF UK Praha 2007

Téma diplomové práce vychází ze stále aktuálních potřeb konfrontativního porovnání češtiny a ruštiny, jemuž byla v české odborné literatuře věnována značná pozornost, zejména pak v období po 2. světové válce. Šlo o popisy jak teoretické, tak i aplikované, z hlediska potřeb překladatelských. Z citované literatury je zřejmé, že soustředěný odborný zájem se projevoval v období, pro něž byl charakteristický boom překladů z ruštiny, později konkrétní minuciózní analýzy prováděny již nebyly. Ukazuje se tedy, že k tomuto tématu je stále co dodat, a to právě z hlediska porovnání vybraných segmentů jazykové struktury a konfrontaci jejich užívání. Považuji téma za velmi vhodně zvolené, postup práce na něm potom ukázal, že i z hlediska schopností a zájmů diplomantky.

Autorka si stanovila za **cíl** prozkoumat asymetrii vyjadřovacích prostředků na úrovni, kterou sama nazývá morfosyntaktickou tj. takovou, kde se na úrovni morfologie jeví mezi oběma jazyky zásadní strukturální shody (infinitiv, přechodník, přičestí, dále pak nominální vazby), zatímco jejich užití na syntaktické úrovni symetrické není. Samostatnou kapitolu tvoří – i hlediska zkoumané problematiky – některé asymetrické jevy (transpozice) lexikální. Takový stav implikuje apriori nebezpečí pro překladatele. Tím nebezpečím je především strukturálně nevhodný či stylově příznakový překlad, který může cílovém jazyce působit nepatřičně. Cíl je stanoven velmi strážlivě, konkrétnost, přesnost a argumentační podloženost je charakteristická pro celou práci.

Autorka se zaměřila na **materiál**, který doposud zůstal stranou odborné pozornosti: zkoumala projevy výrazové asymetrie **v odborném stylu**, a to na základě překladové literatury. Ačkoli se v práci širě překladatelské stránce problematiky nevěnuje (neanalyzuje rozdíly mezi uměleckým a věcným překladem, nezabývá se autorským ani překladatelským stylem), motivace je jasná, věcný překlad se dostává v rusko-českém kontextu do pozice dominantního typu překladu při poklesu společenské objednávky na překlady umělecké a publicistické. K existujícím konfrontativním analýzám, na něž v práci navazuje, tedy doplňuje materiál, který může projevy asymetrie dále zpřesnit a stát se tak vhodným pomocníkem pro současné překladatele.

Vzhledem k vlastnímu vzdělání a také vzhledem k tomu, že v rusko-českých vztazích existuje jedna doposud nedostatečně prozkoumaná kapitola – meziválečné soužití české společnosti s ruskou emigrací a recepci ruských humanitních věd, konkrétně literární vědy, v českém prostředí – v rusko-českém kontextu se zaměřila se na meziválečné texty (Jakobson, Tomaševskij, Šklovskij). Je třeba zdůraznit, že heuristický přínos této volby pro samotnou diplomantku byl výjimečně inspirativní (viz začleněnou jen kratičkou kapitolku o osudech ruské emigrace). Další možnosti zkoumání recepce ruské humanitní vědy v českém prostředí (která v předložené práci zůstala přirozeně stranou) tak zůstává jedním ze směrů dalšího možného bádání. Česko-ruské porovnání potom zachovalo jednotu obsahu, tedy zůstalo u filologie, ale diplomantka musela volit texty pozdější, neboť v meziválečném období překladové texty z češtiny do ruštiny prostě nevznikaly. Musela však zvolit texty z oblasti jazykovědy, neboť z oboru literární vědy zásadnější překlady nevznikaly ani v období poválečném (Barnet, Daneš, Hausenblas, Horálek, Jedlička). Tuto volbu považuji za vhodnou, neboť, jak ukazuje shromážděný materiál, umožňuje autorce vysoký stupeň porozumění textu a přitom demonstruje všechny znaky odborného stylu a věcného překladu.

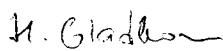
Shromážděný materiál je rozsáhlý, do přehledně strukturovaných příloh je zařazeno více než 350 kontextově uvedených příkladů na syntaktickou asymetrii a lexikální transformace a terminologické substituce. Při samotné analýze se diplomantka omezila jen na překlad rusko – český. Materiál se uvádí v analytické části jen výběrově, kvantitativní údaje však používá autorka při vyvozování závěrů. Česko- ruský překlad očividně nebyl excerpován ve takové šíři, aby bylo možné vyvodit z porovnání obou směrů překladu nějaké zásadnější závěry. Je to možné považovat za inspiraci pro další práci nad tématem. Analýza se zaměřuje na porovnání syntaktické, rusko-česká optika (a nízká frekvence přechodníků v českém textu) pak neposkytuje materiál např. pro závěry o kategorii vidu (a v češtině času) u přechodníků: je však zajímavé, jak nízká je frekvence přechodníků tvořených od dokonavých sloves v ruských textech.

Analýza materiálu je provedena na základě pečlivého roztřídění materiálu a solidního přehledu strukturních a funkčních charakteristik popisovaných jevů. Užití infinitivu je roztříděno podle syntaktické funkce a syntaktické struktury, v níž je obsažen, nominální vazby jsou popsány podle syntaktických struktur, přechodníky podle typu překladového ekvivalentu. Tyto pasáže jsou přesvědčivě opřeny o existující odbornou literaturu. Jednotlivé kapitoly jsou uzavřeny velmi konkrétními a přesnými závěry. Lze říci, že závěry dobře vystihují to, co ukázal materiál, jsou však činěny velmi obezřetně.

Diplomová práce je zpracována velmi pečlivě, je přehledně členěna, používá lingvistickou citaci. Má všechny potřebné formální náležitosti. Hodnotím, že jazyk diplomové práce je autorčtí (pokud vím, kromě mých občasných zásahů jej neredigoval žádný rodilý mluvčí). Lze tedy na něm místy najít interferenční jevy zejména v syntaktických strukturách a některých stylově příznakových prostředcích, celkově však považuji autorčtí projev za vyspělý a kultivovaný.

Doporučuji diplomovou práci k obhajobě a navrhuji **hodnocení velmi dobře**.

V Praze dne 4.9.2007

Doc. dr. Hana Gladkova, CSc.
Vedoucí práce